

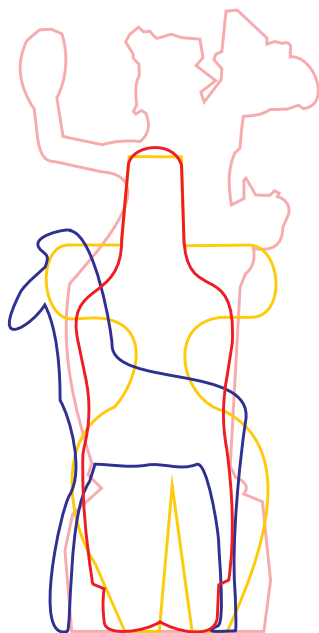
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διεθνές επιστημονικό συμπόσιο

Το ειδώλιο στον βορειοελλαδικό χώρο από την προϊστορία έως τους ρωμαϊκούς χρόνους

International scientific symposium

Figurines in northern Greece from Prehistory until the Roman times

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ | PROGRAMME

11-13.10. 2018

Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
Archaeological Museum of Thessaloniki
Αίθουσα Μανόλης Ανδρόνικος
Manolis Andronikos Hall

Διεθνές Συμπόσιο
Το ειδώλιο στον βορειοελλαδικό χώρο
από την προϊστορία έως τους ρωμαϊκούς χρόνους

ΤΕΤΑΡΤΗ 10 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

16.00-16.30

Εγγραφές

16.30-19.30

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΔΡΑΣΗ: Πειραματικό εργαστήριο κοροπλαστικής
Θέμα ημέρας: Από το πρόπλασμα στο ειδώλιο

ΠΕΜΠΤΗ 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

08.30-09.30

Εγγραφές-Έναρξη του συνεδρίου

I. ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

Πρωινή συνεδρία

09.30-10.00

Νίκος Ευστρατίου

«Πολεμώντας ανεμόμυλους»: αντιμετωπίζοντας τα νεολιθικά ειδώλια (εισαγωγική ανακοίνωση)

10.00-10.15

Χριστίνα Μαραγκού

Πέρα και γύρω από τον άνθρωπο - ειδώλια άλλων: μικρογραφίες του φυσικού και τεχνητού περιβάλλοντος (νεολιθική περίοδος - πρώιμη χαλκοκρατία)

10.15-10.30

Στράτος Νανόγλου

Τυπολατρείες

10.30-10.45

Δήμητρα Κοκκινίδου

Τα ειδώλια της «θεάς»: νεολιθικές απεικονίσεις, σύγχρονες αλληγορίες

10.45-11.00

Πανίκος Χρυσοστόμου

Η νεολιθική ειδωλοπλαστική στους υδάτινους κόσμους των λεκανών του Αμυνταίου και των Γιαννιτσών: τα τυπολογικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά των ειδωλίων, τα ανασκαφικά συμφραζόμενα και η προσπάθεια ερμηνείας της χρήσης και της λειτουργίας τους στον κοινωνικό τους χώρο

11.00-11.15

Οδυσσέας Μεταξάς, Γεωργία Στρατούλη

Προσεγγίσεις του αναπαραστατικού μικρόκοσμου του νεολιθικού οικισμού Αυγής Καστοριάς

11.15-11.45

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

11-13 Οκτωβρίου 2018

11.45-12.15

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

12.15-12.30

Αρετή Χονδρογιάννη-Μετόκη

Η ανθρωπόμορφη νεολιθική ειδωλοπλαστική στις κοιλάδες της Κίτρινης Λίμνης και του μέσου ρου του Αλιάκμονα, στην Κοζάνη: προκαταρκτική συγκριτική μελέτη

12.30-12.45

Νίκος Μερούσης, Ευαγγελία Στεφανή

Νεολιθικά ανθρωπόμορφα και ζωόμορφα ειδώλια από την τούμπα στον Πολυπλάτανο Ημαθίας

12.45-13.00

Σταμάτης Χατζητουλούσης

Αινίγματα από πηλό φυλαγμένα σε προθήκη: τα νεολιθικά πήλινα ανθρωπόμορφα ειδώλια από την περιοχή του Πεδινού στο Κιλκίς

13.00-13.15

Αναστασία Δημουλά, Ζωή Καΐκα

Νεολιθικά ειδώλια από την ανατολική Μακεδονία στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

13.15-13.30

Μαγδαληνή Βάλλα, Δημητρία Μαλαμίδου, Χάιδω Κουκούλη-Χρυσανθάκη, Pascal Darque, Ζωή Τσιρτσώνη

Μικρογραφικές αναπαραστάσεις ανθρώπων και ζώων σε νεολιθικά νοικοκυριά: η περίπτωση του τομέα 6 στο Ντικιλί Τας

13.30-13.45

Μαγδαληνή Βάλλα, Χάιδω Κουκούλη-Χρυσανθάκη, Ιωάννης Ασλάνης

Ανθρωπόμορφες και ζωόμορφες αναπαραστάσεις από τον νεολιθικό οικισμό Προμαχών –ToroHica: μία πρώτη παρουσίαση των ευρημάτων του ελληνικού τομέα

13.45-14.15

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

15.00-17.00

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΔΡΑΣΗ: Πειραματικό εργαστήριο κοροπλαστικής
Θέμα ημέρας: Κόσμησις

Απογευματινή συνεδρία

17.00-17.15

Χρύσα Τσαγκούλη

Προϊστορικά πήλινα ειδώλια-κουδουνίστρες από τον βορειοελλαδικό χώρο

17.15-17.30

Κωνσταντίνα Πηλείδου

Μικρογραφίες ανθρώπων και ζώων στον νεολιθικό οικισμό της Μάκρης Έβρου

Διεθνές Συμπόσιο
Το ειδώλιο στον βορειοελλαδικό χώρο
από την προϊστορία έως τους ρωμαϊκούς χρόνους

17.30-17.45	Λίλιαν Αχειλαρά Νεολιθικά ειδώλια από τη Μύρινα της Λήμνου
17.45-18.00	Αγγελική Πανάτση, Νικολέτα Πυλαρινού Ειδώλια από τη Μύρινα της πρώιμης εποχής χαλκού: σκέψεις και προβληματισμοί
18.00-18.30	ΣΥΖΗΤΗΣΗ
18.30-19.00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
19.00-19.15	Αικατερίνη Μαντέλη Πήλινα ανθρωπόμορφα ειδώλια της Θεσσαλίας: συλλογή Γεωργίου Τσολοζίδη
19.15-19.30	Αργύρης Φασούλας Η ειδωλοπλαστική παραγωγή της νεολιθικής Θεσσαλίας: η σημασία της τεχνολογικής μελέτης των μικρογραφικών αναπαραστάσεων
19.30-19.45	Μαρία Βαϊοπούλου Πήλινα ειδώλια της ύστερης εποχής χαλκού από τη δυτική Θεσσαλία
19.45-20.00	Αικατερίνη Παπαευθυμίου-Παπανθίμου Τα αόρατα ειδώλια της εποχής του χαλκού στη Μακεδονία
20.00-20.30	ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

11-13 Οκτωβρίου 2018

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΔΡΑΣΗ: Πειραματικό εργαστήριο κοροπ्लाστικής

Θέμα ημέρας: Όπτηση

08.30-09.45: Τοποθέτηση των ειδωλίων στον κλίβανο. Κατά την υπόλοιπη διάρκεια λειτουργίας του κλιβάνου η συμμετοχή είναι προαιρετική

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Πρωινή συνεδρία

II.1. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Arthur Muller

Η κοροπ्लाστική: μια υπόθεση γυναικών... αλλά όχι μόνο!
(εισαγωγική ανακοίνωση)

Αγγελική Κουκουβού

Πήλινα ειδώλια: διαχρονικές μορφές, ποικίλες ερμηνείες

Αναστασία Ρούσου

Το ειδώλιο ως «είδωλο» ιδεολογικών, θρησκευτικών και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων: μελετώντας τις σχέσεις της Μαύρης Θάλασσας με τα εργαστήρια κοροπ्लाστικής της βορείου Ελλάδος

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

II.2. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Ελένη Λαμπροθανάση, Σουλτάνα Πρωτοψάλτη

Η παραγωγή του ειδωλίου στη Θεσσαλονίκη μέσα από τα ευρήματα των ανασκαφών στο πλαίσιο της κατασκευής του Μετρό Θεσσαλονίκης

Πηνελόπη Μάλαμα, Ιωάννα Βασιλειάδου, Νίκος Βασιλικούδης

Κοροπ्लाστικό εργαστήριο Αμφίπολης

Στέλιος Ιερεμίας

Η κοροπ्लाστική της αρχαίας Δημητριάδας: εισηγμένες μήτρες και τοπική παραγωγή

11.45-12.00 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Διεθνές Συμπόσιο
Το ειδώλιο στον βορειοελλαδικό χώρο
από την προϊστορία έως τους ρωμαϊκούς χρόνους

12.00-12.30

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

II.3. ΕΙΔΩΛΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΡΕΙΑ

12.30-12.45

Μαρία Λιλιμπάκη-Ακαμάτη

Η παρουσία των πήλινων ειδωλίων στα ιερά της Πέλλας

12.45-13.00

Νεκτάριος Πουλακάκης

Νεότερα για τις ανατολικές λατρείες στην Πέλλα

13.00-13.15

Ελπινίκη Ναούμ

Ειδώλια εφηβικών μορφών με καυσία από την Πέλλα και η σύνδεσή τους με τον θεό Άττι

13.15-13.30

Καλλιόπη Χατζηνικολάου

Τύποι ειδωλίων θεοτήτων από την Άνω Μακεδονία και η αντανάκλαση των λατρειών της περιοχής: εικονογραφικά και ερμηνευτικά ζητήματα

13.30-13.45

Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, Ειρήνη Παπαδοπούλου

Αιανή και νομός Κοζάνης: ειδώλια και λατρεία της θεάς Κυβέλης

13.45-14.15

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Απογευματινή συνεδρία

17.00-17.15

Στέργιος Λιούλιας

Η λατρεία των ανατολικών θεοτήτων στη Βέροια: η μαρτυρία των ειδωλίων

17.15-17.30

Ηλέκτρα Ζωγράφου

Ειδώλια της Μητέρας των Θεών από την ανασκαφή του οικοπέδου Β. Τομπουλίδη στην Αμφίπολη Σερρών

17.30-17.45

Αλεξάνδρα Προκόβα

Τα πήλινα ειδώλια από το ιερό της Παρθένου της αρχαίας Νεάπολης

17.45-18.00

Μαρία Φαρμάκη, Χριστίνα Μουσαντάμη

Τέσσερα ειδώλια προγαστώνων νάνων: μία θεώρηση των σχέσεων των λαών της Μεσογείου τον 6ο αιώνα π.Χ. Ο ρόλος της Μακεδονίας

18.00-18.15

Ιουλία Κατσαδήμα, Γεώργιος Γεωργούλας, Ελένη Σκαλιστή

Ειδώλια από το κτήριο Λ στο ιερό της Δωδώνης

Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

11-13 Οκτωβρίου 2018

18.15- 18.45

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

18.45-19.15

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

19.15-20.15

Παρουσίαση των αναρτημένων ανακοινώσεων

Φώτης Γεωργιάδης

Πλαστικό αγγείο και ειδώλια από το αρχαϊκό ιερό στο σπήλαιο «Δρακότρυπα» Θάσου

Aleksandra Papazovska

Archaic figurines in Lyncestis and Paionia

Βαρβάρα Παπαδοπούλου, Ανθή Αγγέλη

Ειδώλια και πλαστικά αγγεία αρχαϊκών χρόνων από την Αμβρακία

Γεωργία Γεωργιάδου

Πήλινα ειδώλια ένθρονων γυναικείων μορφών από το Λειβήθριο άντρο του Ελικώνα στη Βοιωτία

Silvana Blaževska

Terracotta figurines from Stobi in funerary context

Σβετλάνα Βιβντένκο, Αργύρης Θάνος, Αθηνά Βασιλειάδου, Λαμπρινή Μαλλετζίδου

Αρχαιομετρική διερεύνηση των ειδωλίων από τις ανασκαφές της Εφορείας Αρχαιοτήτων Περιφέρειας Θεσσαλονίκης

Δημήτρης Καρολίδης, Χρυσάνθη Φωτιάδου, Μιχάλης-Σωκράτης Καφούσις, Κωνσταντίνος Κωτσάκης

Ψηφιακή και συμβατική αποκατάσταση ενός προϊστορικού ειδωλίου από το Δισπηλιό Καστοριάς

Ιωάννης Ναζλής, Αρτεμισία Μπιλούκα, Χρήστος Κατσίφας

Εφαρμογές της φθορισμομετρίας ακτίνων Χ στην ανάλυση χρωστικών σε υστεροαρχαϊκά ειδώλια από τη Νέα Καλλικράτεια Χαλκιδικής

Χρυσάνθη Φωτιάδου, Σοφία Αθανασιάδου

Η κατασκευή στηριγμάτων στα εργαστήρια συντήρησης του ΑΜΘ για την εγκατάσταση της έκθεσης «Ειδώλιο. Ένας μικρόκοσμος από πηλό»

Διεθνές Συμπόσιο
Το ειδώλιο στον βορειοελλαδικό χώρο
από την προϊστορία έως τους ρωμαϊκούς χρόνους

ΣΑΒΒΑΤΟ 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

II.4. ΤΑ ΕΙΔΩΛΙΑ ΣΕ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ

Πρωινή συνεδρία

- 9.00-9.15 **Γεωργία Καραμήτρου-Μεντεσίδη, Δήμητρα Θεοδώρου, Κατερίνα Αναγνωστοπούλου**
Πολύμυλος Κοζάνης: ειδώλια ελληνιστικών χρόνων
- 9.15-9.30 **Πολυξένη Αδάμ-Βελένη**
Πήλινη κεφαλή από την Απολλωνία
- 9.30-9.45 **Δόμνα Τερζοπούλου, Κατερίνα Τζαναβάρη**
Πήλινα ειδώλια από την «οικία της Γοργούς» στη Μολυβωτή Ροδόπη
- 9.45-10.00 **Ειρήνη Πουπάκη**
Ειδώλια από το οικόπεδο «Αγροτικού Ιατρείου» στη Μήθυμα Λέσβου: νέα στοιχεία για την κοροπλαστική της αρχαίας Μήθυμας
- 10.00-10.15 **Χρήστος Καραγιαννόπουλος**
Τύποι ειδωλίων από οικιστικά σύνολα στη δυτική θεσσαλική πεδιάδα: η περίπτωση του οικισμού αρχαϊκών και κλασικών χρόνων στη Φίλια Καρδίτσας
- 10.15-10.45 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**

II. 5. ΤΑ ΕΙΔΩΛΙΑ ΣΤΑ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ

- 10.45-11.00 **Βικτώρια Αλλαμανή**
Προτομές και γυναικείες καθιστές μορφές από ταφικά σύνολα των νεκροταφείων Θέρμης και Σουρωτής
- 11.00-11.15 **Βασιλική Μισαηλίδου- Δεσποτίδου**
Τύποι ειδωλίων στα νεκροταφεία της Νέας Φιλαδέλφειας
- 11.15-11.30 **Ελένη Τρακοσοπούλου-Σαλακίδου**
Ειδώλια από την αρχαία Άκανθο
- 11.30-11.45 **Λίλλιαν Αχειλαρά, Γεώργιος Βαβλιάκης, Φωτεινή Λύρου**
Τα ειδώλια της ύστερης αρχαϊκής – κλασικής περιόδου από τμήμα του νεκροταφείου της αρχαίας Ερεσού

Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

11-13 Οκτωβρίου 2018

- 11.45-12.00 **Μαρία Τιμπίδου-Αυλωνίτη**
Πήλινες προτομές από το νεκροταφείο των κλασικών και πρώιμων ελληνιστικών χρόνων στην περιοχή του Φοίνικα
- 12.00-12.30 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ**
- 12.30-13.00 **ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ**
- 13.00-13.15 **Μιχαήλ Βιολατζής, Ελένη Λαμπροθανάση, Κωνσταντίνος Θ. Ράπτης**
Ειδώλια ύστερων ελληνιστικών/πρώιμων ρωμαϊκών χρόνων από λαξευτό τάφο της δυτικής νεκρόπολης της Θεσσαλονίκης
- 13.15-13.30 **Ανναρέτα Τουλουμτζίδου**
«Οστράκινα τορεύματα» από τον Τρίλοφο Θεσσαλονίκης: εξετάζοντας τα πήλινα ανάγλυφα πλακίδια από τη διακόσμηση ταφικών κλινών
- 13.30-13.45 **Άννα Παντή, Ελένη Μητσοπούλου**
Πήλινα ειδώλια από το νεκροταφείο της μυθονικής Αρέθουσας
- 13.45-14.00 **Στρατής Παπαδόπουλος, Κατερίνα Μπεχτσιά**
Ειδώλια από τη νεκρόπολη της Θάσου
- 14.00-14.15 **Κωνσταντίνα Καλλιντζή, Βασιλεία Δημητρακοπούλου**
Τα ειδώλια του ταφικού τύμβου Αλμυρής Λίμνης Αβδήρων
- 14.15-14.30 **Νίκος Ακαμάτης**
Ειδώλια για τους κεραμείς: σύνολα κοροπλαστικής ελληνιστικών χρόνων από δύο εργαστήρια κεραμικής της Πέλλας
- 14.30-15.00 **ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**
- 15.00
Ακολουθεί γεύμα στο αίθριο του Μουσείου για τους συνέδρους και τους συμμετέχοντες στο πειραματικό εργαστήριο κοροπλαστικής
- 15.30-19.30 **ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΔΡΑΣΗ: Πειραματικό εργαστήριο κοροπλαστικής**
Θέμα ημέρας: *Μετά το καμίνι...*

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

Εκδρομή στα Αρχαιολογικά Μουσεία Βέροιας και Πέλλας

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ